

Зміни у виробничій логістиці: під час війни можуть бути зруйновані виробничі потужності, перекриті дороги та транспортні шляхи.

Отже, для продовження існування підприємства необхідною є певна його адаптація до військових дій в країні. Це може стати дуже важливим кроком для забезпечення виживання та стабільності в умовах війни. Розглянемо заходи, які можуть допомогти підприємству адаптуватися до військового конфлікту.

Оцінка ризиків - необхідно оцінити ймовірність військових дій у регіоні, а також можливі наслідки для підприємства. На основі цієї оцінки розробляють плани захисту персоналу, обладнання та майна.

Створення запасів - запасів необхідних матеріалів, запасних частин і продуктів, які можуть знадобитися у випадку військового конфлікту. Це допоможе забезпечити безперебійну роботу підприємства в разі недоступності або перебоїв з постачанням.

Розробка плану евакуації персоналу та обладнання, щоб у разі необхідності швидко перемістити їх у безпечне місце. Цей план також може включати підготовку тимчасових робочих місць та обладнання в іншому місці.

Забезпечення безпеки персоналу, обладнання та майна через залучення додаткових засоби безпеки, таких як камери відео-спостереження, засоби безпеки та інші заходи.

Навчання персоналу щодо заходів безпеки, планів евакуації та інших важливих питань, пов'язаних із військовим конфліктом. Персонал повинен бути готовий до можливих ситуацій і знати, як діяти в надзвичайних ситуаціях.

Співпраця з військовими - співпраця з місцевою військовою владою може бути надзвичайно корисною. Вона може надати інформацію про безпеку, допомогти в організації евакуації та забезпеченні безпеки підприємства.

Таким чином, адаптація підприємства до військового конфлікту потребує продуманої стратегії та плану дій, але є цілком реальною до реалізації.

РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Пастушенко В.В.

*Науковий керівник: Савченко А. В., викладач
Вінницький транспортний фаховий коледж*

«Відбудувати Україну – це відновити принципи життя, відновити простір життя, відновити те, що робить людей людьми. ...Звичайно, йдеться не лише про відновлення матерії життя, а й про інституційний розвиток. Наша держава стала кандидатом на вступ у Європейський Союз... Ми маємо ще посилити наші інституції, ми маємо ще оновлювати стандарти життя... І відбудова України стане для нас усіх такою ж великою реформою, бо ми всі разом об'єднаємо демократичний світ настільки, що кожен побачить: світогляд вільних людей завжди перемагає. Світ побачить, що ніхто й ніколи не зможе досягнути війною своїх цілей.» Це слова Володимира Зеленського на Міжнародній конференції з питань відновлення України в Лугано [1].

Ми вважаємо, що надзвичайно велике значення для успішного відновлення України матиме фінансова надійність та стабільність банківської системи, яка в свою чергу відіграє важливу роль в якісному функціонуванні підприємств усіх форм власності. Перші кроки для зміцнення та відновлення банківської системи потрібно робити під час війни. Адже непрацюючі кредити є спадщиною війни, а для підприємництва досить актуальним є питання кредитування їх діяльності та розвитку.

З метою врегулювання значного обсягу непрацюючих кредитів у відносно сприятливий для позичальників спосіб, і в тому числі задля уникнення тривалих судових процесів, українська влада запровадила спрощений метод врегулювання непрацюючих кредитів, відомий під назвою «Київський підхід». Заснований на Законі про фінансову реструктуризацію (ЗФР) 2016 року зі змінами, цей підхід дозволяє проводити добровільну позасудову реструктуризацію проблемних зобов'язань. Секретаріат, створений кількома міжнародними установами, надає допомогу в проведенні реструктуризації за Законом про фінансову реструктуризацію. Метою ЗФР було надання допомоги банкам та позичальникам у реструктуризації кредитів, а також порятунок життєздатних підприємств [2].

Уряд спільно з банківськими установами розробив цікаву програму для підтримки та активізації підприємницької діяльності у період дії воєнного стану «Доступні кредити 5-7-9» (табл.1).

Державна програма "Доступні кредити 5-7-9 %" має велику вагу для підтримання ділової активності та забезпечення економічної безпеки країни як необхідної передумови фінансової стабільності. Під час війни ця програма стала ще й основним драйвером підтримання бізнесу за рахунок надання кредитних ресурсів.

Таблиця 1- Умови Державної програми «Доступні кредити 5-7-9»

1. Програма розширена на середні підприємства з річним доходом до 50 млн. євро та на великі підприємства з річним доходом більше 50 млн. євро незалежно від кількості працюючих робітників.	
2. Максимальна сума кредиту для всіх суб'єктів підприємництва збільшена з 50 млн. грн. До 60 млн. грн. З урахуванням групи пов'язаних компаній.	
3. Процентна ставка:	- 0% річних протягом періоду воєнного стану та одного місяця після його припинення; - 5% річних після завершення вказаного вище періоду і до кінця строку кредиту.
4. Ціль кредитування:	- інвестиційний кредит на придбання основних засобів; - кредит на поповнення обігових коштів для здійснення підприємницької діяльності.
5. Строк кредитування:	- інвестиційні кредити –5 років; - кредити на поповнення обігових коштів – 3 роки.
6. Термін подачі заявки на участь у програмі – у період дії воєнного стану.	
7. Розмір кредитної гарантії – 50% від суми кредиту суб'єкта мікро-, малого та середнього підприємства (крім суб'єктів великого підприємства).	

За час дії воєнного стану банки надали майже 8 тисячам підприємств та ФОП понад 28 млрд грн кредитів, у тому числі 17 млрд грн надано агропідприємствам для проведення посівної кампанії. Загальний обсяг підписаних за програмою угод станом на 27 травня перевищив 117 млрд грн, підтримкою скористались понад 42 тис. підприємств та ФОП. Наразі банки щотижнево надають 3-4 млрд грн кредитів бізнесу і ці темпи постійно зростають [3].

Література:

1. «Відбудова України буде найбільшим внеском у підтримку глобального миру – промова Президента на Міжнародній конференції з питань відновлення України в Лугано», 4 липня, 2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vidbudova-ukrayini-bude-najbilshim-vneskom-u-pidtrimku-globa-76261>

2. Ральф де Хаас, Олександр Пивоварський. Відновлення та розвиток фінансового сектору України після війни. *Відбудова України: принципи та політика. 2023.* URL: https://cepr.org/system/files/202212/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf (дата звернення 09.03.2023).

3. Сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozvitok--derjavnoyi-programi-dostupni-krediti-5-7-9--u-fokusi-uvagi-zasidannya-radi-z-finansovoyi-stabilnosti>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СТРАХОВИКА В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ременяк А.В.

*Науковий керівник: Плиса В.Й., к.е.н., професор
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Ефективним інструментом управління розвитком будь-якої ділової одиниці в кризових умовах післявоєнного відновлення економіки України та пов'язаній з цим невизначеності є методологія антикризового управління, яка „виникла на підставі методології планування антикризових заходів, яке становить його сутнісне підґрунтя” [1, с. 265]. Концепції антикризового управління враховують систему можливостей і небезпек розвитку суб'єкта господарювання, виникнення надзвичайних ситуацій, здатних змінити тенденції, що склалися, в майбутньому. Виникнення та практичне використання методології антикризового управління зумовлені об'єктивними причинами, які генеруються кризовими явищами, передусім у зовнішньому середовищі діяльності страховика. Кінцевим продуктом антикризового управління є внутрішня структура й організаційні зміни, що забезпечують стійкий фінансовий стан страхової компанії в умовах кризових змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.